

Finsk Hjelpearke – Nivå III

Avansert grammatikk, kulturkunnskap — LK20

Kondisjonal (ehdollinen)

Presens kondisjonal

Stamme + -isi- + personendelser

minä	puhuisin
sinä	puhuisit
hän	puhuisi
me	puhuisimme
te	puhuisitte
he	puhuisivat

Bruk:

- Høflige forespørsler: *Haluaisin kahvia.*
- Hypotetiske situasjoner: *Jos minulla olisi aikaa...*
- Betingelser: *Tekisin sen, jos voisin.*

Perfektum kondisjonal

olla (kondisjonal) + partisipp

- *Olisin puhunut* – Jeg ville ha snakket
- *Jos olisin tiennyt...* – Hvis jeg hadde visst...

Potensial (mahdollinen)

Stamme + -ne- + personendelser

Uttrykker mulighet eller sannsynlighet.

minä	puhunen
sinä	puhunut
hän	puhune
me	puhuneemme
te	puhunette
he	puhunevat

Bruk:

- *Hän lienee kotona.* – Han er sannsynligvis hjemme.
- *Satanee huomenna.* – Det regner kanskje i morgen.

Merk: *Potensial brukes mest i skriftlig finsk.*

Imperativ

Bekreftende

sinä (2. sg.)	puhu!
te (2. pl.)	puhukaa!
me (1. pl.)	puhukaamme!

Nektende

Negasjonsverb + imperativ

- *Älä puhu!* – Ikke snakk! (sg.)
- *Älkää puhuko!* – Ikke snakk! (pl.)

Passiv

Presens passiv

Stamme + -taan/-tään / -daan/-dään

- *puhutaan* – det snakkes
- *syödään* – det spises
- *tehdään* – det gjøres

Bruk:

- Upersonlig: *Suomessa puhutaan suomea.*
- Som "vi": *Mennään!* – La oss gå!

Andre passivformer

- **Preteritum:** puhuttiin
- **Perfektum:** on puhuttu
- **Kondisjonal:** puhuttaisiin
- **Potensial:** puhuttaneen

Partisipp

Presens partisipp aktiv (-va/-vä)

- *puhuva mies* – snakkende mann
- *juokseva poika* – løpende gutt

Preteritum partisipp aktiv (-nut/-nyt)

- *puhunut mies* – mann som har snakket
- *nukkunut lapsi* – barn som har sovet

Presens partisipp passiv (-ttava/-ttävä)

- *tehtävä työ* – arbeid som må gjøres

Preteritum partisipp passiv (-ttu/-tty)

- *tehty työ* – gjort arbeid
- *rakennettu talo* – bygget hus

Infinitiver

Finsk har 5 infinitiver med forskjellige bruksområder.

1. infinitiv (-a/-ä)

Grunnform: *puhua, syödä*

2. infinitiv

Inessiv (-essa/-essä):

Syödessäni... – Mens jeg spiser...

Instruktiv (-en):

Menin juosten. – Jeg gikk løpende.

3. infinitiv

Inessiv (-massa/-mässä):

Olen työskentelemässä. – Jeg er på jobb (prosess).

Elativ (-masta/-mästä):

Tulen työskentelemästä. – Jeg kommer fra jobb.

Illativ (-maan/-mään):

Menen työskentelemään. – Jeg går på jobb.

Stammeveksling

Konsonanter kan veksle mellom sterk og svak form.

Vanlige vekslinger

	Sterk	Svak
	kk	k
	pp	p
	tt	t
	k	- / j / v
	p	v
	t	d

Eksempler:

- kukka (blomst): nom. kukka, gen. kukkan
- kauppa (butikk): nom. kauppa, gen. kaupan
- katu (gate): nom. katu, gen. kadun
- poika (gutt): nom. poika, gen. pojan

Avanserte uttrykk

Idiomatiske uttrykk

- *Pitää huolta* – ta vare på
- *Olla oikeassa* – ha rett
- *Olla väärässä* – ta feil
- *Olla kiinnostunut* – være interessert i
- *Tehdä mieli* – ha lyst til
- *Olla hauskaa* – ha det gøy

Formelle uttrykk

- *Ottaen huomioon, että...* – Tatt i betraktning at...
- *Sen sijaan* – Derimot
- *Tämän lisäksi* – I tillegg til dette
- *Yhteenvetona voidaan todeta...* – Som oppsummering kan man fastslå...

Ordforrådsutvidelse

Avledninger

- **-ja/-jä** – agent: *opettaja* (lærer)
- **-lainen** – innbygger: *suomalainen* (finlender)
- **-tta/-ttä** – kausativ: *syöttää* (mate)
- **-lla/-llä** – frekventativ: *kysy* (spørre gjentatte ganger)

Sammensatte ord

Finsk bruker mange sammensatte ord:

- *keskiviikko* – onsdag (midt-uke)
- *viikonloppu* – helg (uke-slutt)
- *opiskelija* – student (studer-er)

Kulturkunnskap om Finland

Grunnleggende fakta

- Hovedstad: Helsinki (Helsingfors)
- Befolkning: ca. 5,5 millioner
- Offisielle språk: finsk og svensk
- Valuta: Euro
- EU-medlem siden 1995
- NATO-medlem siden 2023

Historie

- 1155–1809: Del av Sverige
- 1809–1917: Russisk storfyrstendømme
- 1917: Selvstendighet (6. desember)
- Vinterkrigen 1939–40 mot Sovjet
- Fortsettelseskrigen 1941–44
- "Finlandisering" under den kalde krigen

Samfunn og kultur

- Verdensledende innen utdanning (PISA)
- Sterk saunkultur (over 3 mill. saunaer)
- Kaffe: Høyest forbruk per innbygger
- Design og arkitektur (Alvar Aalto, Marimekko)
- Nokia – tidligere verdensledende mobilprodusent
- Linux ble utviklet av Linus Torvalds

Tradisjoner og høytider

- **Juhannus** – Midtsommer, bål og hytte
- **Joulu** – Jul med julenisse (Joulupukki)
- **Vappu** (1. mai) – Studenterfest, sima og munkki
- **Itsenäisyyspäivä** – Selvstendighetsdag 6. desember

Kjente finner

- Jean Sibelius – komponist
- Alvar Aalto – arkitekt
- Tove Jansson – Mummitrollet
- Kimi Räikkönen – Formel 1-kjører
- Linus Torvalds – Linux-skaperen
- Mika Waltari – forfatter ("Sinuhe egyptiläinen")

Språksituasjonen

- Finsk: uralsk språk
- Svensk: ca. 5% av befolkningen
- Samisk: ca. 10 000 talere
- Finsk er beslektet med estisk og ungarsk
- Ikke indoeuropeisk språk

Litteratur

Viktige forfattere

- **Elias Lönnrot** – "Kalevala" (nasjonalepos)
- **Aleksis Kivi** – "Seitsemän veljestä"
- **Mika Waltari** – historiske romaner
- **Väinö Linna** – "Tuntematon sotilas"
- **Tove Jansson** – Mummitrollet
- **Sofi Oksanen** – samtidslitteratur

Kalevala

- Nasjonalepos samlet av Elias Lönnrot
- 50 sanger, over 22 000 vers
- Viktig for finsk nasjonal identitet
- Påvirket komponister (Sibelius) og kunstnere

Muntlig eksamen Nivå III

Forberedelse

- Øv på uttale og vokalharmoni
- Forbered dyptgående tema
- Tren på diskusjon og argumentasjon
- Kjenn til finsk kultur og litteratur
- Øv på spontantale

Under eksamen

- Snakk nyansert og variert
- Bruk avanserte strukturer (kondisjonal, passiv)
- Vis kulturkunnskap
- Argumenter godt
- Tør å bruke partisipp og infinitiver
- Bruk idiomatiske uttrykk

Nyttige fraser

- *Haluaisin puhua...* – Jeg vil gjerne snakke om...
- *Mielestäni...* – Etter min mening...
- *Olen samaa mieltä.* – Jeg er enig.
- *Olen eri mieltä.* – Jeg er uenig.
- *Yhteenvetona voin sanoa...* – Som oppsummering kan jeg si...
- *Toisaalta... toisaalta...* – På den ene siden... på den andre siden...

Samtalestrategier

- *Voisitko selittää tarkemmin?* – Kan du forklare nærmere?
- *Miten sanotaan...?* – Hvordan sier man...?
- *Tarkoitan, että...* – Jeg mener at...
- *Esimerkiksi...* – For eksempel...

Skrivetips Nivå III

Avansert struktur

- **Tese:** Presenter klart standpunkt
- **Argumenter:** Flere perspektiver
- **Motargumenter:** Vis nyansering
- **Konklusjon:** Avrunding og perspektivering

Språklige virkemidler

- Bruk passiv for formell stil
- Varier mellom infinitiver
- Bruk partisipp for konsis uttrykksmåte
- Inkluder idiomatiske uttrykk
- Vis bevissthet om stammeveksling

Akademisk stil

- Upersonlige konstruksjoner
- *Voidaan todeta, että...* – Man kan fastslå at...
- *On syytä huomata, että...* – Det er grunn til å bemerke at...
- *On tärkeää korostaa, että...* – Det er viktig å understreke at...

Avanserte teksttyper

- **Essee** – essay, argumenterende
- **Arvostelu** – anmeldelse
- **Mielipidekirjoitus** – meningsartikkel
- **Raportti** – rapport

Samfunn og politikk

Politisk system

- Republikk, president og parlament (Eduskunta)
- EU-medlem, Schengen, eurosone
- NATO-medlem fra 2023
- Nøytralpolitikk under kald krig

Økonomi

- Høyteknologi (Nokia, Linux)
- Skogsindustri
- Velferdsstaten nordisk modell
- Høyt BNP per innbygger

Sjekkliste Nivå III

- ☐ Kondisjonal brukt korrekt
- ☐ Passiv i riktige situasjoner
- ☐ Partisipp brukt
- ☐ Infinitiver korrekt
- ☐ Idiomatiske uttrykk
- ☐ Kulturkunnskap integrert
- ☐ Nyansert argumentasjon
- ☐ Variert og avansert vokabular
- ☐ Stammeveksling korrekt
- ☐ Akademisk stil